

VEČERNI LIST

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 — polletna " " " 20.— " " " 18.—
 — tiritletna " " " 10.— " " " 9.—
 — mesečno " " " 3.50. " " " 3.—
 Društvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inzerati: Enostolpna pettirista (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vln., za dve in večkrat po 45 vln. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostolpna pettirista K 1.—. — Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Mariborski okrajni šolski svet slovenski!

Maribor, 22. jan. V mariborski okrajni šolski svet so imenovani: dr. Leskovar, dr. Rosina, dr. Koderman, profesor Ivo Vreže in urednik Žebot. Čeprav je mariborski okraj popolnoma slovenski, so sedeli v okrajnem šolskem svetu doslej izključno Nemci, ki so dosledno zatirali slovensko šolstvo in učiteljstvo. Z novim imenovanjem je dolgoletna krivica popravljena. Upati je, da bo slovensko šolstvo pod novim vodstvom, rešeno nekdanjega pritiska, kar najbolje prosperovalo.

Zvestoba in požrtvovalnost Srbije.

»Idea Nazionale« poroča iz Pariza, da mirovna konferenca še ni priznala zastopnikov kraljestva SHS, marveč le zastopnike Srbije. Srbski zastopniki so vsled tega izjavili, da Srbija ne pojde na mirovno konferenco, če ne bodo sprejeti delegacije SHS. Zastopniki SHS, ki so v Parizu, Pešić, Trumbić in Vesnić (Zolger še ni došel) so objavili oster protest v listih proti temu dejanju mirovne konference. Vsi trije vodijo skupen boj za jugoslovanske zahteve. Italijansko poročilo pravi, da je Vesnić najmanj popustljiv in zahteva, da se londonski dogovor popolnoma uniči.

Slovenci smo bratom Srbom iz srca hvaležni za njihov nastop za svobodo, velikega dela našega naroda. Izjava, da se Srbija toliko časa ne udeležila mirovne konference, dokler se je ne bodo mogli udeležiti tudi zastopniki Slovencev in Hrvatov, bo našla iskrenega odziva hvaležnosti med našim narodom, posebno onega dela, ki doslej pod tujčevo peto koprače čaka, da se zdini z ostalimi deli v edinstveni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Novo dejanje laškega nasilja.

Naši denarni zavodi v Trstu zaštri.

Italijanska policija v Trstu je pretekli teden poklicala k sebi vse uslužbence jugoslovanskih denarnih zavodov v Trstu.

Na policiji so jim povedali, da so izgnani ter da morajo Trst in zasedeno ozemlje takoj zapustiti.

Na intervencijo dr. Vilfana in dr. Slavika se je posrečilo, da je laški guverner podaljšal rok za odhod. Vsled te laške odredbe bodo Jadranska banka, Kreditna banka in Tržaška posojilnica morale ustaviti poslovanje.

Narodna vlada sporoči to kršenje mednarodnega prava v Belgrad, da se vloži protest pri ententi.

Prepozno posredovanje.

Gradec, 21. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Deželno zastopništvo socijalnodemokratske stranke na Štajerskem in klub socijalnodemokratskih članov štajerske deželne skupščine sta sklenila, obrniti se do slovenskih socijalnih demokratov ter do socijalnih demokratov na Hrvaškem in na Srbskem zaradi nastopanja generala Maistra v krajih ob štajerski jezikovni meji, kakor tudi v povsem nemških krajih na Štajerskem. Obrazložila bosta nasilstva, ki jih je zagrešilo vojaštvo ob jezikovni meji in v čisto nemških krajih. V dotičnih dopisih bodo navedena vsaka nasilja in se bo poudarilo, da se nikakor ne skladajo s pravom samoodločbe narodov. Socijalna demokracija imenovanih dežel bo pozvana, naj uveljavi svoj vpliv, da se odpravi zasedba jezikovno spornih ozemelj, zlasti pa zasedba čisto nemških krajev in da se ustvari položaj, ki nikakor ne krši samoodločbenega prava dotičnih no-

Odprite meje!

Da prehrana na Slovenskem ni takšna, kakršno bi si želeli, pač ne zadene krivda poverjenika za prehrano dr. Tavčarja. Kdor bi nasprotno trdil, bi mu delal krivico, kajti naš g. poverjenik se je veliko trudil, da bi ugodil željam in potrebam prebivalstva. Močnejše kakor njegova dobra volja in njegova uradna oblast, so razmere, v katerih živimo.

Hrvatska še slej kot prej trdovratno zapira svoje meje proti nam. Mi bi nič ne rekli, ako bi imelo hrvaško ljudstvo od te odredbe kakor korist, toda temu ni tako. Korist nam je samo prekupčevalci, bivši vojni dobivatelji, enostavno eksistenca, ki preskrbujejo izvozne lister in še morda par drugih visokih in voljavih oseb. Tudi mi Slovenci bi hrvaškemu kmetu plačali mast, moko, svinje in vsč, kar potrebujemo, a korupcijskega aparata naš prehranjevalni urad vendar le ne more plačevati. Prehranjevalna služba je odslej centralizirana, in kakor hitro stopi nova vlada na krmilo, bo prehrano prevzel Belgrad. Prepričani smo, da s tem trenutkom padejo meje med Hrvaško in Slovenijo in da botedaj tudi pri prehrani postali en narod in ena država.

To stanje, v katerem sedaj živimo, je neznosno in nevzdržljivo. Dobro vemo, da je Hrvatska vsled vojske mnogo trpela, da ji manjka obleke, obutve in vseh drugih potrebščin, katere bi mogli dobiti le iz inozemstva, kakor jih manjka nam. Toda v žitnicah Slovenije in Šrenja, Bečke in Banata, v zalogah plemiških veleposestnikov je nakupičene pšenice za tisoče vagonov, ki bi jo lastniki radi prodali, prodali celo pod maksimalno ceno — pa ne smejo! Med tem časom stradajo njih sohravljani dalje, kakor so stradali doslej. Kakšna prehranjevalna politika je to? V čem se kaže državno edinstvo, če vodi Hrvatska proti nam izstradalno vojsko? Tako ravnanje ni le politična kratkovidnost in greh zoper poldrugi milijon ljudi, ki so iste krvi in jezika, ampak očitna krivica, prizadeta hrvaškemu kmetu, ki je dolžan oddajati svoje blago raznim centralam, dasi so že med vojsko na njegov račun preveč obogatele. Res, skrajni čas je, da prevzame osrednja vlada prehrano v svoje roke.

Ravno ker prevzame Belgrad v najkrajšem času vso prehranjevalno službo.

krajin in krajev. Ta poziv se bo na primeren način objavil tudi mednarodnemu socialističnemu uradu.

To posredovanje bo prišlo prepozno, ker bodo že Američani med tem časom napravili red in mir na meji.

Razlastitev veleposestev na Češkem.

Praga, 21. jan. V današnji seji narodne skupščine so se poslanci raznih strank zavzemali za razlastitev veleposestev. Minister za javna dela je izjavil, da bo dal vse predloge preučiti in da bo potem predložil zbornici načrt o razlastitvi. Govorniki so poudarili, da se veleposestva ne smejo poddržaviti, marveč da jih je treba razdeliti med male posestnike. Gotovo je, da se bo na Češkem razlastitev velike posesti izvršila čim prej.

Za naše zasedeno ozemlje.

Zagreb, 21. jan. (Lj. k. u.) V okrilju Narodnega veča se je osnoval odbor za zasedene kraje. Odbor si je stavil med drugim tudi nalogo, skrbeti za potrebe v zasedenih pokrajinah. Odboru načeluje član Narodnega veča prof. Vekoslav Spinčić. Dodeljeni so mu pazinski profesor Franc Novljan, tržaški odvetnik dr. Ljubomir Tomazič in zadrski odvetnik dr. Hugon Werk. Odbor posluje v Zagrebu v saborski palači.

Tabor 5000 prekmurskih Slovencev manifestira za Jugoslavijo.

Maribor, 22. jan. Renegat in mažaron protestant dr. Obala je za 17. t. m. sklical v Beltince velik shod, ki naj bi prekmurske Slovence pridobil za Mažare proti Jugoslaviji. Ko pa so sklicateljem ljudski zaupniki dopovedali, da iz te moke ne bo kruha, je bil shod dan poprej po bližnjih krajih odpovedan.

Iz daljnih krajev pa so na dan shoda prekmurški Slovenci prišli v velikanskem številu. Dr. Obala je hotel vseeno nastopiti in je predlagal, naj se ljudstvo izjavi, je-li želi sodnijo v Beltincih ali v Dol. Lendavi. Mažari so upali, da bodo s pomočjo malostevilnih svojih pristašev ljudstvo preslepili, da se bo izreklo za Dol. Lendavo, iz česar bi bili Mažari kovali nekak plebiscit, da prekmurški Slovenci hočejo ostati pod ogrsko državo.

Tu pa je skočil na kmečki voz, ki je bil okrašen z jugoslovanskimi trobojnicami, mlad odločen Slovenec, Erjavčev po imenu in je ljudstvu v navdušenem govoru pojasnil mažarsko zvižajo.

Glasno je zaklical: »Prekmurci, Prekmurke! Vsi, ki ste za Jugoslavijo, pojdite k meni!« — In vse je drlo na njegovo stran. Zbralo se je okrog 5000 prekmurskih Slovencev in Slovenk okrog Erjavčevega voza.

Dr. Obala, ki se je še nekaj časa vsajal nad jugoslovansko agitacijo, so zavedne Prekmurke z mokrimi cunjami pognale z govorniškega odra. Odpasale so si predpasnike, jih namočile v vodi ter ž njimi mahale po Obalu, da je bežal.

Klicale so: Me ne maramo ne vas, ne vaše sodnije, ne Mažarov, ne židov, ampak me smo Jugoslovanke, naši otroci so Jugoslovani, naši možje pa jugoslovanski bojevniki!

Več tisočglavi zbor ljudstva je navdušeno klical: Živela Jugoslavija!

Na koncu so zapeli še »Lepo našo domovino«. Mažari so tako poparjeni, da si ne upajo nastopiti proti Slovincem niti z represalijami.

Nemci izgnali slovenske kapucine iz Lipnice.

Maribor, 22. jan. Nemški župan v Lipnici je izgnal tamošnje slovenske kapucine in sicer je naznanil samostanskemu predstojništvu, da morajo vsi trije slovenski kapucini v nekaj dneh zapustiti samostan in Lipnico, sicer je nevarnost, da Nemci razdero ondotni samostan. Slovenski kapucini so takoj zapustili Lipnico.

Združba narodov.

Pariz, 21. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča glasom Dun. kor. urada: V nedeljo popoldne je predsednik Wilson imel daljši razgovor z Bourgeoisom, Robertom Cecilom in z generalom Smutsom o pro-

blemu združbe narodov. Pokazalo se je, da vlada med vodilnimi državniki Zedinjenih držav, Velike Britanije in Francije popolno soglasje. Včeraj popoldne je predsednik Wilson imel enouren razgovor s člani ameriške delegacije.

Za monarhijo.

Pariz, 21. jan. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. urada poročajo listi iz Lizbone: Uradno se objavlja: Vlada obvladuje položaj. Monarhistično gibanje se omejuje na Oporto, na Brago in Vizeu, kjer so Dona Manuela proti njegovi volji izklicali za kralja. Don Manuel je ponudil vladi svojo pomoč in ne odobrava demonstracij za obnovo monarhije.

moramo še Belgrad opozoriti, kaj še, razen omenjenega, na Slovenskem posebno potrebujemo. To je sol, sladkor, petrolej in za mesta premog. V tem oziru ne velja klic: Odprite meje, kajti tudi Hrvatska nam tega ne more dati, česar nima, pač pa opomin, da belgrajska vlada ukrene takoj vse potrebno pri sosednjih in prijateljskih državah, zlasti pri Čehih in Poljaki, da nam ne bo manjkalo tako važnih življenjskih predmetov, kakor so sol, sladkor, petrolej in premog!

Zveza narodov in osrednje velesile.

Newyork, 21. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: V pogovoru z dopisnikom »Associated Press« v Parizu je dejal lord Robert Cecil, da bi Nemčija, Avstrija, Bolgarska in Turčija mogle pristopiti zvezi narodov. Rekel je, da je glede Nemčije pogoj neodvisnost vlade od vsakega vojaškega višjega nadzorstva. Jasno je, da se Nemčija ne more pripustiti k zvezi, preden ni naredila reda v sedanji zmešnjavi. Položaj Avstrije je drugačen, kakor v Nemčiji, in sicer je mnogo težkoč, odkar je revolucija raztrgala Avstrijo, dočim je ostala Nemčija doslej skupaj. Nobenega vzroka ni, da razne države ne bi mogle pridružiti se zvezi, ako so se vsaka zase pokazale za to sposobne. Češka na primer kaže več znakov reda, kakor vsak drug del.

Vojska med Poljaki in Nemci.

Bidgošč, 21. jan. (Lj. k. u.) Kakor javlja Dun. kor. urad, se uradno poroča, da je pehotni polk št. 14 včeraj popoldne zavzel kolodvore in Netzewaldu, Zamošču in v Thoursu. Napadi poljskih tolp dne 20. t. m. zvečer pri Hopfegartnu so izpočetka imeli uspehe. Ponoči pa je oklopni vlak Poljake pregal iz Hopfegartna.

Češka narodna skupščina.

Praga, 21. januarja. (Lj. kor. ur.) Česloslov. tisk. urad poroča: V današnji seji Narodne skupščine se je končala debata o programični izjavi ministrskega predsednika dr. Kramača. Odgovor ministra za notranje stvari na vprašanje poslancev Sokola, Lukavskega, Mattuša in tovarišev z dne 1. in 2. decembra 1918 glede pripadnikov nemške narodnosti v Pragi so dali tiskati. V svojem odgovoru je minister rekel, da je uradno dognано, da so dogodke provocirali neodgovorni elementi. Da se izogne nadaljnjim provokacijam, je policijski predsednik prepovedal nošenje velikonemških znakov in barv. Sodišče ali policija bo vse krivce pozvala na odgovor.

Odgovarjajoč na vprašanje posl. Svozila glede demokratiziranja veleposestev je minister za javna dela odgovoril, da je bilo vloženih mnogo predlogov, ki jih bodo prečenili in o katerih bodo večtaki podali svoje mnenje. Ko bo to storjeno, bo minister stavil zakonski predlog o nacionaliziranju rudnikov.

Posl. Mazanec je v debati o vladni izjavi govoril v imenu katoliške nar. stranke. Naglašal je redko dejstvo, da se vse stranke strinjajo z vlado. Naša vlada, je dejal, ne more biti drugačna nego koalicijska. Govornik si ne more misliti, da bi ena stranka prevzela vlado. Nato se je poslanec Mazanec pritožil, da je njegova stranka prikrajšana, ker ji po razmerju glasov gre 32, ne pa samo 24 mandatov. Kljub temu se je njegova stranka v interesu skupnega postopanja podredila narodu, zahteva pa, da tudi druge stranke ravnajo lojalno. Govornik je zahteval skorajšnjo izvedbo občinskih volitev in volitev v ustavodajno skupščino. Zavzel se je za razlastitev veleposestva, da bi poslej bila zemlja razdeljena na večje število manjših posestnikov, izjavil se proti poddržavljenju veleposestev in zahteval, da naj se uradništvu pripoznajo večje pravice.

Finančni minister dr. Rašin je izjavil, da so v debati o vladni izjavi nekateri govorniki od finančnega ministra zahtevali, naj jasno pove, kako namerava urediti davek na premoženje in druge davke. Dr. Franke da mu je kot sijajen zgled predočeval angleškega ministrskega predsednika Lloyd Georgea. Nikdo, je dejal minister, ne bi bil srečnejši od mene, ako bi mogel Narodni skupščini naznaniti, da bom premoženjski davek uredil na tak in tak način. Ali pri nas mora finančni minister svoje namere prikrivati in javnost preseliti. Zakaj naša davčna morala je povsem drugačna, nego je ona na Angleškem. Tako n. pr. je izjava finančnega ministra o vojnem posojilu pri nas za posledico imela veliko špekulacijo z vojnim posojilom in obogatbe prebivalstva. Finančni minister je storil vse, da bi to posledico zavrl. Ko je videl, da avstro-ogrška banka vojno posojilo še nadalje lombardira s 75 odstotki, je dal nadaljnje lombardiranje ustaviti s pridržkom, da je za vsako lombardiranje potrebno posebno dovoljenje. Sicer je na ta način prišel v konflikt z avstro-ogrsko banko, mislil pa je, da mu bo bančni generalni svet za to odredbo resnično hvaležen. Minister bi kaj rad naznanil, kako si misli nadaljnje postopanje in koliko odstotkov bo znašala oddaja. Toda tega ne bo storil. Ne gre za to, ali je davek uveden, ali ni, marveč za to, kako je uveden in ali ga je mogoče pobirati. Ne gre za to, da se zboljša veljavni davčni zakon izza stare birokratske prakse, treba marveč najti način, povsem nov način, po katerem bo mogoče dobiti vse, kar sodi v davčne blagajnice. Gre za problem, da se neusmiljeno pobere vse, kar je naloženo v kakršnikoli obliki. (Pritrjevanje.) Storili bomo vse, je nadaljeval minister, prosim le, da nekoliko potrpite. Treba je namreč še gotovih priprav. Vsekakor ne bomo opustili ničesar, kar nam more pomagati do tega, da zberemo ves davek in da nam ne uide noben večji znesek. V ta namen se izvaja stroga kontrola. Ako bi nam vendarle kaj ušlo, ne požabimo, da nam je po drugi strani nekaj prirastlo. Potem je minister govoril o uredbi valute. Izvajal je: Uredba valute ni zgolj finančno, marveč je narodno go-

spodarsko vprašanje. Trajno zboljšanje valute se da doseči edinole potom uredbe vsega narodnega gospodarstva in produkcije. Vlada je storila primerne ukrepe, da odstrani neugodne učinke poplave z bankovci. Semkaj spada prepoved lombardiranja vojnega posojila, nepriznanje tisočkronskih bankovcev ter ukrep, da avstro-ogrška banka brez posebnega dovoljenja vseh drugih držav nobeni na ozemlju nekdanje monarhije nastali državi ne sme dovoliti posojila. Ko je Ogrska poizkusila od avstro-ogrške banke dobiti posojilo, je čehoslovaška republika ta poizkus preprečila s tem, da je odrekla svoje privoljenje. V isti namen gleda naš vladni komisar na to, da posoja avstro-ogrška banka zasebnikom samo v posebno nujnih primerih. Čeprav se na ta način zaprečuje poplavljanje z bankovci, se v naših finančnih zavodih zbirajo znatni zneski, kar je pač posledica dejstva, da so cene živih postopoma padle in da so naše razmere mirnejše in dokaj urejene. Denarja je mnogo v prometu tudi zaradi tega, ker ga še ni mogoče nalagati v podjetjih. Ni še namreč podjetnosti in ni še pravega torišča zanjo. Manjka premoža, manjka surovin itd. in zato se ne more vsakdo udeležiti, kakor bi se sicer. Defitivno bo mogoče regulirati valuto stoprav tedaj, ko bo vse naše gospodarsko življenje zopet v polnem tiru. V javnosti se je govorilo, da je jugoslovanska vlada, ko je odredila žigovanje bankovcev, gotovo ravnala v sporazumu z nami. Ugotavljam, da takega sporazuma med našo in jugoslovansko vlado ni bilo. V Jugoslaviji so razmere drugačne, nego so naše. Način, kako se tam izvaja žigovanje bankovcev, je tak, da ga mi nikakor ne moremo posnemati. Tam bankovce enostavno pri davčnih uradih opremljajo s pečatom, tako da je ponarejanje prav lahko mogoče. Kako naj se postopa pri nas, ni lahko reči, ker pravega recepta ne more podati ne narodnogospodarska teorija, ne praksa. Prevrat je namreč takšen, kakršnega svet še ni videl. Zato treba potrpeti. Vsekakor bo vlada storila vse, da doseže kolikor mogoče visok znesek davka in ne pusti v nemar nobenega vira. Storila bo ukrep, parkšen v Avstriji nikdar ni bil storjen, ki pa bo imel za posledico, da se popolnoma zatre davčna nemoralna. Na dan mora priti vse, kar se prikriva. Tudi tistim bo davek naložen, ki knjig ne vodijo. (Živahno odobravanje.)

Za tem je govoril češki socialni demokrat Bechyne. Z ostrimi besedami je obsojal atentat na ministrskega predsednika dr. Kramača in sijajno zavračal boljševizem.

Končno je poslanec Udržal ugotovil, da je harmonična debata o vladni izjavi pokazala, da pri nas ni tal za boljševisko revolucijo.

Iz pokrajine.

kr Vinogradništvo v Jugoslaviji. V rajevski »Jugoslaviji« piše M. Bb. Z. o vinogradniškem vprašanju v Jugoslaviji. Vinogradništvo je tekom vojne trpelo bolj

nego katerakoli druga gospodarska panoga; povsodi je manjkalo delavnih sil in pomožnih sredstev (galice in žvepla), v Srbiji in slovenskem Primorju so bili vinogradi po vojnih dogodkih tudi neposredno prizadeti in uničeni. Vinogradništvo je za Jugoslavijo ena najbistvenjših gospodarskih panog, saj se ponekod, in sicer ob vsej morski obali, izplača edinole pridelovanje vina in olja. Pred vojno je bilo glasom več ali manj zanesljivih statistik stanje vinogradništva v jugoslovanskih deželah naslednje: Srbija (črnogorski-albanski in bivši ogrski predeli) 94.800 ha vinogradov, 974.000 hl vina; Bosna-Hercegovina 6309 ha, 100.000 hl; Dalmacija 34.000 ha, 650.000 hl; Hrvatska-Slavonija 450.000 ha, 900.000 hl; Istra 26.000 ha, 350.000 hl; Slovenija 38.100 ha, 670 tisoč hl, skupaj 264.200 ha in 3.644.000 hl. Prvi čas po vojni bosta pridelali vina preko svoje potrebe edinole Hrvatska in Štajerska, kjer so vinogradi, večinoma obnovljeni, in nekaj malega tudi Istra in Dalmacija; vse druge dežele ne bodo pridelale niti zase. Treba bo nemudoma krepke, smotrene akcije za novo povzdigo vinogradništva.

kr Tako in vendar ne tako. Na Reki so Italijani izvedli popis prebivalstva. Na popisni urad je prišel tudi bančni sluga M. Italijanski uradnik ga vpraša: »Katero narodnosti ste?« — »Srb.« — »A vaša žena?« — »Slovenka.« — »Pa sin?« — »Hrvat.« — »Kako za vraga more to biti?« — »Tako, kakor pri vašem Zanelli. Njegova mati je Slovenka, oče Furlan, a sin — vero Italiano.« — To je Italijanu zaprlo sapo.

kr Potovanje na Češko. Ljubljanski korespondenčni urad je izvedel, da je češka meja strogo zaprta, da se prepriči trgovanje z bankovci, izvoz živil in drugih potrebščin ter vdor boljševizma. Kljub temu pride vsak Jugoslovan (zlasti velja to za naše dijaštvo, ki bi študiralo v Pragi) izlahka čez češko mejo. Treba je samo, da zaprosi potno dovoljenje pri čehoslovaškem poslanstvu na Dunaju.

kr »Nova doba« se bo imenoval novi omladinski list, ki prične izhajati v Varaždinu in bo leposlovno poučni mesečnik.

Skupen koledar. Kot se sliši, bodo zenačili koledarje dne 27. t. m. o priliki praznika sv. Save. Pravoslavni preidejo od 14. t. m. takoj na 28. t. m. S tem je tudi izvršen en člen zedinjenja.

Strahote v Srbiji se bo imenovala knjiga, ki izide v kratkem in bo prinesla popisane vse grozote, ki so se vršile v Srbiji za guvernerja barona Rhemena. Dogodki so opisani živo in resnično, ker jih je pisatelj ponajveč doživel sam.

Iz Ljubljane.

lj Ljubljanski Nemci tožijo v »Tagespost«, da se jim v Ljubljani od dne do dne slabše godi. Prvo: pravijo, so Slovenci opustili nemške uradnike, drugo: so pregnali nemške šole, tretje: so vzeli nemško gledališče, četrto: so poškovali spomenik pesnika Zelenca, peto: hodi v kazino druž-

ba vojakov, ki poje protinemške pesmi, da morajo Nemci iti. Pa se Nemcem res hudo godi, vseh sladnosti so oropani. Kje je čas, ko je Ljubljana govorila nemško; ko so nemški uradniki čepeli v naši sredi, naši talentirani ljudje pa so morali po svetu; ko so naši otroci hodili v nemške šole, da so dobili pozneje kruha; ko smo plačevali (tega bi ne bilo treba) predstave v gledališču, da je moglo gledališče za peščico Nemcev sploh obstajati; ko so hodili v kazino nemški oficirji in vsa ona družba, ki je faktično gospodarila v Ljubljani? Lepi dnevi so bili. Toda takrat je stal cesar še vedno na Sodnijskem trgu, Radecky v Zvezdi in Tivoli pa tudi. Otročji so ti ljudje, če mislijo, da razumemo enakopravnost Nemcev na ta način, da jim bomo dali službe, odprli gledališče na naše stroške, dali jim univerzo in bomo mi, samo njim na ljubo, posečali te ustanove. Kaj se v imenu enakopravnosti in svobode godi na Koroškem? V zrcalo se pogledaj!

I Sladkor v Ljubljani. Te dni je prišlo iz Češke v Ljubljano 30 vagonov sladkorja, oziroma toliko manj, kolikor so ga Nemci med potjo pokradli. Vsaka oseba bo dobila po en kilogram sladkorja. To je zelo razveseljivo, posebno če pomislimo, da po deželi že štiri mesece niso dobili nič sladkorja. Aprovizacija nam je tedaj nakazala po en kilogram sladkorja, koliko nam ga bodo pa dali trgovci? Na veliko ogorčenje Ljubljancank zavijajo trgovci sladkor v najdebelejši in najtežji papir, kar se ga dobi pod solncem. Tako je n. pr. nekdo v Trnovem zadnjič dognal, da je pri 2 kg sladkorja tehtal papir celih 40 dek, sladkorja samega pa je bilo le 1 kg 60 dek. Enako se bo godilo tudi sedaj. Zato bi bilo umestno, da bi mestna aprovizacija v tem oziru kaj pametnega ukrenila. Najboljše bi bilo, da stranke seboj prineso papir, ali pa naj trgovci tehtajo samo sladkor, za papir naj pa dobijo primerno odškodnino, ki jo naj določi aprovizacija. Opozorjamo stranke, naj doma natančno tehtajo sladkor in papir vsakega posebej, vsak nedostatek naj pa takoj naznanijo mestni aprovizaciji.

I Odprava mitnic. Narodna vlada je napravila hvalevreden korak, ker je odpravila malo loterijo. V loterijo je znosil marsikateri siromak zadnje vinarje v upanju na dobiček, katero upanje ga je pa seveda stalno varalo, ter je tvorila loterija je prostovoljni davek, ki ga je povečini plačevalo najrevnejše prebivalstvo. Dobro so živeli pri tem tudi razni lastniki loterijskih nabiralnic. Z loterijo bodo prišle ob veljavo seve tudi sanjske knjige, ki so bile le produkt prazne domišljije, vendar so jim nekateri verjeli bolj kot sv. pismu. Sedaj naj pa pride na vrsto odprava mitnic. Mitnice spadajo tako malo v naš čas, kot Noetova barka. Kdo se še ni spodtkal nad tem, da mu na ljubljanskih mitnicah preiščejo vso prtljago, preiščejo vsak nahrbtnik, vsak kovček, voz. Kako breme je to za vsako gospodinjstvo, ki nese z dežele v mesto kaka živila. Vsak potnik je skrajno razburjen in se krega in nemalokrat psuje uboge mitničarje, ki seve nimajo druge krivde kot da izvršujejo svojo službo. Čisti dohodki mitnic niso v nikaki primeri s sitnostjo in bremenom, ki se s tem na-

laga ljudstvu. Proč z mitnicami je bilo geslo naših poslancev že pred vojno. Slišalo se je, da pride ta reč pred deželni zbor pri prvem zasedanju. No, našega deželnega zbora sedaj ni več, pač pa ima naša narodna vlada priliko, da zadosti ljudski zahtevi in vrže zopet eno srednjeveško naravo med zaslužno staro šaro.

Ljubljancan.

I »Portaplaža«. Za Ljubljancane je kolportaza nova prikazen, za katero so tudi brž ustvarili novo besedo »portaplaža«, s katero pa niso hoteli reči, da je plaža, kar se prenaša po Ljubljani. Odkar se časopisi javno prodajajo, je dobila Ljubljana živahnejše lice. Kričeči dečki z zavojem časopisov, na katerih je tiskarsko črnilo še mokro; dirjajo po ulicah, bude meščane iz jutranjega spanja in jih vznemirjajo ob večernih urah. Nobena vrata niso varna pred temi malimi nasilniki. Sredi mračne večje se nenadoma razlegne krik: »Večerni list!« in takoj mu na sednjem voglu odgovori daljnji odmev: Najnovejši »Večerni list!« Ti jutranji in večerni kričači vdirajo v kavarne, samostane, gostilne, zasebna stanovanja, oblegajo cerkve, tišče na shode in so povsod hkrati. Na cesti ustavljajo gospoda, ki hiti lačen in zlovoljen domov zaradi slabe večerje, ki ga čaka, in delavko, ki se vrača iz tovarne; »portaplaža« nadleguje mične gospodične in kuharice, ki stoje zabavljaje pred aprovizacijo; »portaplaža« dirja za vozovi, se obeša na tramvaj, vdira v železniške vlake. »Portaplaža« nam je nadležna in vendar prijetna; če bi je še ne bilo, bi si jo morali ustvariti.

I »Ljubljanci — zaspanci«. Narodna pesem ima prav. Marsikatera vojna bo šla še nad Sisek ali na Koroško, pa se Ljubljana še ne bo prebudila, če ne bo klica za — klet. Naša narodna vlada in pa policija pa imata odločno malo pojma o tem, kaj Ljubljancanu ugaja in za kaj je navdušen, če ne, ne bi dala zapirati gostilen ob tako zgodnji uri. Posebej gostilen, danes, ko je vino malo ceneje, ko ljudje služijo, če tudi lenobo pasejo, ko imamo lastno državo in smemo čezno zabavljati, ker ni detektivov in se ni treba ozirati pod mizo. . . Zaspanost Ljubljane je tedaj upravičena, meglenost tudi in blatnost tudi. Včasih so klicali: Čemu stoji cesarjev spomenik še vedno? Čemu se šopiri Radecky? Kličimo: Čemu stoji ta človek na mostu in zvižga, ne vedoč, kaj naj stori? Čemu gre ta človek po ulici, in misli, kaj bi mislil? Čemu se jezi in kritizira, ko ne ve, zakaj bi se jezil in kritiziral? Za narod: S tem je pa povedano vse. Pije se tudi za narod. Narodna pesem laže in Narodna vlada je proti narodu in proti vladi, ko je nam vzela torišče delovanja — oštarijo in krok.

Politična kronika.

p Kako se je ustanovil in kako je delal Jugoslovanski odbor. Na sestanku napredne demokratične stranke na Hrvatskem, ki se je vršil v Zagrebu dne 18. t. m., je predaval dr. J. Gmajner, ki se je pred kratkim vrnil iz inozemstva, o postanku in delu Jugoslovanskega odbora,

katerega član je tudi sam. Odbor si je iz vsega početka postavil za cilj: svobodo in zedinjenje vseh treh jugoslovanskih plemen v lastni nacionalni državi brez vsakega tujega gospodstva in zgrajeni na demokratičnih načelih svobode in enakosti. Njegova prva naloga pa je bila: potom organizirane akcije seznaniti entento in nevtralnno inozemstvo z jugoslovanskim narodom in njegovimi težnjami ter nam zagotoviti njihovo prijateljstvo in pomoč. Prvi sestanki današnjih članov J. O. so se začeli že leta 1914. Bili so to: Dr. Ante Trumbić, Fran Supilo, dr. Hinko Hinković, dr. Julij Gazzari, dr. Ivo De Giulli, dr. Miče Mičić, dr. Nikolaj Stojanović, Dušan Vasiljević, dr. Franko Potočnjak, Ivo Meštrović in nekaj mlajših. Za predsednika je bil iz vsega početka izvoljen dr. Trumbić in je ostal to ves čas. Najprej so se shajali člani v Italiji, posebno v Rimu. A hitro so sprevideli, da tu njihovi akciji tla niso ugodna in italijanska vlada sama je dala hitro spoznati, da ji gibanje ni simpatično, najmanj pa v lastni hiši. Zato je odbor sklenil, da si uredi sedež v Londonu, pot v London je imel odprti Meštrović z umetnostno razstavo; dr. Trumbić je šel na dogovore v Srbijo, Supilo pa zbirat informacije v Pariz, London in Petrograd. Prva dva sta s svojo nalogo imela uspeh, Supilo pa ni našel pravega razumevanja in naklonjenosti ni toč ni tam, najmanj pa v caristični Rusiji. Medtem se je bilo namreč Italiji posrečilo, pri ententi vreči na moč J. O. sum, da so austrofilni. Treba je bilo krepkega nastopa vplivnih prijateljev, da se je ta sum razpršil. Tu sta se posebno izkazala Viljem Siced in Seton Watson (Scotus Victor). Tudi Masaryk je šel našim ljudem vedno na roko. — Financirali so akcijo J. O. bogati Hrvatje v Južni Ameriki, kjer se je v to svrhu organizirala v Valparaiso Jugoslovanska narodna obrana. Dr. Potočnjak je šel v Severno Ameriko, da je dvignil jugoslovanske naselbine in dobil od njih mandat za politično delo J. O. To se mu je tudi posrečilo. — Formalno se je konstituiral odbor v Londonu meseca maja 1915 ter takoj na to izdal spomenico o jugoslovanskem vprašanju na francosko vlado, potem pa na angleški parlament.

p Nevarni pojavi. Pod tem naslovom piše »Zvono«, da vstopajo v socialno demokracijo ljudje, ki imajo temno prihodnost in jim ne leži na srcu čista ideja socializma. Oni ljudje so za časa vojne igrali vlogo črno-zoltega režima, in so služili vsemu in vsakemu, Turku in Kaurinu, samo ne narodu. Ti so denuncirali, kradli in spravljali ljudi na vešala. Če si socialisti krepijo vrste s takimi ljudmi, trpi pri tem socializem. Ta nagel vstop velike večine teh ljudi se vrši zato, ker so nezadovoljni z novim preobratom v državi in iščejo kot prijatelji habsburške dinastije zavetja v socialni demokraciji, ki jo imajo za protinarodno, iredentično in mislijo, da obrača zato svoje oči na Dunaj. Na ta način si moremo razlagati, kako so prišli v organizacijo ljudje z zlatimi ovrtniki, ki so vedno preganjali delavce, jih zapirali, danes jim pa rečejo: sodrugi. Kakšna ironija!

p Zgodovinske meje za češko republiko. Pariz, 21. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. ur. poroča: »Excelsior« objavlja intervju z ministrskim predsednikom dr. Kramarjem. Kramar je izjavil, da zahteva za Češko, Moravsko in Slezijo zgodovinske meje. Za Slovaško se določijo meje v mirovni konferenci.

p Švicarski predsednik v Parizu. Glasom Dun. kor. urada poroča Agence Havas: Švicarski zvezni predsednik Ador je prispel davi semkaj.

p Volitve v Nemčiji so se vršile v nedeljo. Izid ni še povsem znan. Izmed 433 mandatov je doslej zasedenih 274. Izmed teh so dobili večinski socialisti 114, špartakovci (neodvisni socialisti) 19, centrum 46, nemška ljudska stranka (vsenemci, liberalci in fabrikantje) 11, nemška narodna stranka (vsenemci, liberalci in veleposestniki) 24 mandatov, nemška demokratska stranka (naprednjaki, pod vodstvom judov) 53 poslancev.

p »Iveri iz težkih dni« prinaša »Alldeutsches Tagblatt« in pravi po sv. pismu: »Vsi grehi tega sveta nam bodo odpušteni, samo grehi zoper duha in zoper naravo ne bodo odpušteni.« Potem pravi: »Sijajna zmaga hrabrih Korošcev proti Jugoslovanom so svetel žarek v tem težkem času.« Ponovite še enkrat: »Grehi zoper duha in zoper naravo ne bodo odpušteni, kaznovali se bodo do četrtega rodu.« Govorijo, pa se ne razumejo. — Ta list tudi piše o »strašni lumpariji« Karolyija, ki je baje zaprl Mackensena, kateri se nahaja v Belgradu. 500 vojakov ga straži in sme srkati sveži zrak samo skozi malo, z žico prepleteno odprtino.

p Žalna obleka nemškega časopisa. »Alldeutsches Tagblatt« »Vsenemški dnevnik« izhaja s črnim robom. Zakaj? To pove v črnem okvirju na levi strani z elegičnimi besedami tako-le: »Mati Germanija, zakrij svoj obraz! Žalujemo s teboj, ko je Bismarckova dedščina zapravljena in so pozabljene njegove življenjske besede. Mi žalujemo nad sramotno in nezvesto Avstro-Ogrsko, na nenemškim zadržanjem Nemcev v inozemstvu in nad ljudskim propadom širokih krogov nemškega ljudstva. — Kljub temu pa verujemo, da bo vstal, po kratkem ali po daljšem času — naš rešitelj.« — To je vzrok žalni obleki. Kdo pa je zapravil Bismarckovo dedščino, če ne Vsenemci? Na list naj zapišejo: Mea culpa — moja krivda — moja prevelika krivda.

Stanovanjska beda.

V ožigled velikemu stanovanjskemu pomanjkanju zlasti v mestih slovenskega dela države SHS je Narodna vlada v svoji seji dne 17. januarja 1919 na predlog poverjenistva za socialno skrb sklenila novo naredbo, ki se v več točkah bistveno razlikuje od naredbe št. 180 (ur. št. XIX.), ki je dajala občinam pravico, da posegajo po gotovih stanovanjih.

Ze po stari naredbi je bilo treba priglasi vsa dvojna stanovanja v enem stanovanjskem okolišu, dalje prazna in nezadostno porabljena stanovanja. Poleg teh prijav mora po sedaj veljavni naredbi imetnik stanovanja naznaniti vsako stanovanje tekom osem dni po tozadevni razglasitvi s strani občine, ki obpoga več sob nego stanovalec in vsako stanovanje z več nego štirimi stanovanjskimi prostori.

Le rodbinam, ki štejejo osem in več oseb, je prijavitelj železno stanovanje, ki šteje pet in več sob.

Dele takega stanovanja mora občina zasedi v prid tistim osebam, ki imajo v dotični občini domovinsko pravico, t. j. državnim uradnikom in onim, ki jih silijo nujni vzroki, da tu stanujejo, kakor beguncem, nastavljenecem južne železnice itd.

V mestih z lastnim statutom, torej v Ljubljani, Mariboru itd., je prideljen mestnemu magistratu stanovanjski svet, sestojec iz po enega zastopnika hišnih posestnikov in najemnikov, ki jih na predlog stanovskih oziroma strokovnih organizacij imenuje Narodna vlada in zaupnika le-te. Ta vrši vse dolžnosti, ki grede po ti naredbi sicer občini.

Ta svet ima n. pr. v Ljubljani glasom § 18. te naredbe pravico, da brez ozira na obstoječo najemno pogodbo in na obstoječe odpovedne pravice in navade z odpovednim rokom 14 dni — 4 tednov — odpove stanovanje onim osebam, ki nimajo tu domovinske pravice in pa odpuščenim tujerodnim državnim uslužbencem.

S to novo stanovanjsko naredbo si je dala Narodna vlada močno orožje v roke. Stvar stanovanjskega sveta na mestnem magistratu v Ljubljani je sedaj, da jo izvaja, tako da bodo one rodbine, katerih močje so poklicani v stanovanje v Ljubljano, dobile v najkrajšem času primerna stanovanja in da na drugi strani ne bo delal krivice onim v Ljubljani zdaj stanjujčim osebam, ki imajo res takšen opravek tu, ki služi javnemu pridu.

Občinstvo pa opozarjamo, da naznani vsa ona stanovanja občini oziroma stanovanjskemu svetu, ki jih je treba glasom te naredbe naznaniti. Občine in stanovanjski sveti imajo nalogo, da strogo pazijo na one, ki bi tega ne storili in da jih kaznujejo v zmislu § 21. te naredbe z globo do 5000 kron ali z zaporom do 6 tednov, kateri kazni se izročeta lahko tudi druga poleg druge.

Tako bo vsaj za enkrat pomagano stanovanjski mizeriji. Narodna vlada si je pač sveta, da pomenijo te določbe zgolj provizorij in pričakuje zlasti od mestne občine ljubljanske in njenega stavbnega urada, da se bavi z vprašanjem, če ne kaže postaviti na ljublj. polju solidnih barak po holandskem vzorcu, dokler ni mogoče zidati zlasti hiš z malimi stanovanji.

Žena.

Z Kaj pa moda? Državni in gospodarski polom stare avstro-ogrske monarhije ni izlepa koga tako pobil, kakor drugače tako mogočno in razvajeno gospo »Modo«. Ne da bi se bil svet odrekal ničemurnosti in se odvrnil od nje, ampak tisti, ki so živeli od »mode«, so v teh dneh izgubili ves pogum, vso vero v bodočnost in vrgli puško v koruzo. V konfekcijskih trgovinah vlada melanholija, črnogledost, malovernost — dolgčas, sama nasprotja veselje, lahkomišelnost, do sleposti in norosti vase zaverovane dame »Mode«. Tako je na Dunaju, najbližjem sedežu te dame za naše dežele, in tako seveda tudi povsod v območju njenega vpliva — tudi v naši Ljubljani. Toda ta potrnost ne bo dolgo trajala, gospodarsko življenje, človeška ničemurnost bosta kmalu zopet zahtevala svoje pravice in za gospo »Modo« bodo zopet prišli veseli časi. Neka! Eleganca, dober okus v zunanosti se v kulturi ne dá pogrešati. Celo prizadevati si moramo, da ta okus med nami čim dalje bolj izšolamo, iztanjšamo in razširimo v najširše kroge. Treba le, da smo si iz vsega početka na jasnem, da je lepota predvsem v materialu in črti, t. j. v blagu in kroju obleke, ne pa v postranskih okraskih. Vsaka najpri-

prostejša delavna obleka, ki pride iz mojstrskih rok, je lahko elegantnejša, okusnejša nego najrazkošnejša svileni obleka, ki jo je napravila šivilja, ki nima globljeje zmisla za plemenito lepoto človeškega telesa in za primernost. Tu mora zastaviti strokovno šolstvo in časopisje, a tudi naša telovadna in splošno izobraževalna ženska organizacija naj bi modnega vprašanja ne puščala v nemar. S kmietov naj bi izginilo tisto nerodno, obupno neokusno slepo posnemanje mestne mode. Tudi kmetsko ženstvo bodi lepo, okusno, da — elegantno oblečeno, a na sebi primeren način, drugače nego mestna ženska. Pa še to: Jugoslovanke smo doslej suženjsko nosile, kar je preko Berlina in Dunaja predpisoval pariški polusvet. Le iz narodnogospodarskih ozirov bi bilo potrebno, da se tudi v modi postavimo na lastne noge, kar bi bilo temeljem krasnih jugoslovanskih narodnih noš zelo lahko. Strokovnjaki in strokovnjakinje, lotite se dela, ki bo nedvomno hvaležno!

Širite »Večerni list«

Po svetu.

s Franc Jožef je padel na tla. Kot je znano, so truplo Franca Jožefa položili v grobnico le začasno in krste se niso položili na definitivno mesto. Bila je baje sredi grobnice položena še vedno na nosila. Nekega dne, ko se je mudilo v grobnici vse polno obiskovalcev, so se drenjali ljudje tam blizu katafalka, da je zropotala krsna na tla. — O tem se pač lahko reče, da se je nad lastnim delom, ki ga je pripravil, obrnil v grobu.

s Židi v Newyorku zborujejo proti pogromom, ki se vrše v Ukrajini proti Židom. Ne vemo, če bo ta protest pomagal. Pomagalo bi edino to, da nehajo odirati preprosto ljudstvo, ki si do zadnjega časa proti židom ni znalo pomagati drugače kot s pogromi.

s Mažari radi streljajo. Kulturni Mažari radi streljajo, tako da v Budimpešti ni nihče varen pred kroglo. Dne 18. t. m. so vrgli pjanega artiljerista iz neke kavarnice, nakar je prišlo do izgredev. Vojaštvo je streljalo in zadebo — gledalce. Bili so trije težko ranjeni in pet mrtvih. Lepa reč! Tudi radoveden biti ni dobro.

s »V sredo začne komedija.« Budimpeštanci so se razburili. Pomislite: Nekdo je nabil po Budimpešti plakate, na katerih so bile samo tajinstvene besede: »V sredo začne komedija.« Budimpeštanci, ki se boje vsega, so si razlagali besede na vse mogoče načine. Policija pa je razložila, da gre tu za nenkusno reklamo nekega gledališča. Budimpeštanci so postali mirni.

s Samomor ženske. Iz Budimpešte: Dvaintridesetletna gospa Julija Hartstein se je vrgla iz četrtega nadstropja na cestni tlak in bila takoj mrtva. Vzrok: Prepiranje v družini.

s Važen dokument so našli na Dunaju, ki ga je bila poslala Avstrija pred

leti Nemčiji in v katerem pravi podonav-
ska monarhija, da čaka svoje rešitve sa-
mo v vojni. Res, dočakala jo je!

s **Male Grkinje prodane kot sužnje.**
Turški list »Stambul« piše, da so bile na
sejmu v Konia prodane mlade Grkinje kot
sužnje. Policijski šef v Valikasiru je na-
znanil mohamedancem svojega vilajeta,
da jim lahko preskrbi grških deklic po
zelo »pametnih cenah«. — Lepe zavez-
nike so imeli Nemci. Neverjetno, pa ven-
dar lahko zelo resnično.

s **Preroške besede.** V nekem starem
nemškem koledarju iz leta 1851. so bile
zapisane te besede:

U boga Nemčija!

Ti imaš

toliko svetnikov in nobenega sveta,
toliko pravic in nobene pravice,
toliko prostosti in nobene prostosti,
toliko vojakov in nobene vojske,
toliko močnih in nobene moči,
toliko silnih in nobene sile,
toliko enotnosti in nobene enote,
toliko mož in nobenega moža.

s **Tajinstvena smrt.** Iz Osjeka poro-
čajo, da je umrl neki Josip Weber, ko je
prišel s potovanja v Gyekenaš. Zdravnik,
ki je konstatiral zastrupljenje, mu ni mo-
gel več pomagati. Priče so povedale, da
je Weber v Gyekenašu jedel zajčje meso
in pil rum, na kar mu je takoj postalo sla-
bo. A Marija Gerson pravi, da je tudi ona
pila rum in jedla meso, pa ji ni škodilo.
Pravi, da je v vlaklu nekdo dajal piti liker,
od katerega so pili vsi. Stvar zasledujejo.

s **Smrt vsled svetilnega plina.** V ne-
kem hotelu v Pratru na Dunaju so našli
mrtvega 24letnega mesarja Franceta Ur-
na. Bila je poškodovana dovodna cev pli-
na, kar je povzročilo njegovo smrt.

s **D' Annunzio** je sicer talentiran pes-
nik, a v tej vojni se je pokazal harlekina.
Zadnjič je govoril »hčerki« Dalmaciji v
krasnem stilu, v zanosu in pesniškem je-
ziku, a bila je stvar brez vsakega jedra in
srca, same besede in besede. Končal je:
»Dalmatinci! Če se zgodi krivica, vkrčali
se boste na ladje vi in vaše staro kamenje,
zaplovili boste na morje in potopili se bo-
ste z vašo ljubeznijo na dno morja, vi naši
sveti ostanki, potopili se boste v dno mor-
ja, da najdete v globočini naše mrtve, svo-
bodne med svobodnimi.

s **Rožni raj.** Pred nekaj leti so sma-
trali Havai, ki je največji izmed Sandviških
otokov, za rožni raj na zemlji. Napredujo-
ča kultura je pa bogato floro še precej
obogatila. Zdaj ima Havai razne redke
cvetlice, ki odlikujejo s svojo zanimi-
vostjo. Pr. cvete drevo imenovano
hanj samo en dan na leto. Njegovi cveti
se zjutraj odpro, zvečer pa zapro svoje ča-
šice. Čez noč odpadejo in pokrijejo vso
pokrajino z belo, rdečkasto nadahnjeno
plastjo, ki spominja človeka na sneg. Kaj
čudna rastlina je tudi hanhila. Cvete samo
podnevu in njeno cvetje izpreminja barvo.
Kvali avaha spada tudi k onim redkim rast-
linam, ki svojo barvo izpreminjajo. Zjutraj
je cvetje temno-škrlatasto, opoldne zeleno
ter pri solnčnem zapadu modro kakor sa-
fir. Havai ima veliko vrst najkrasnejših
orhidej. Ene so znane kakor muholovke.

Toliko da se mrčes dotakne cveta, se že
zapre. Neka druga vrsta ima tako opojen
vonj, da metulji, kateri se cvetom preveč
približajo, popadejo na tla kakor omam-
ljeni. Med botaniki je pa v posebni veljavi
ona vrsta orhidej, ki cvete samo enkrat na
leto in sicer samo eno uro.

s **Zdravilišče za divje zveri.** To je pa
nekaj posebnega in vendar je resnica. Ro-
parske živali, katere je treba imeti zaprte
v kletki, a so bile navajene na prosto živ-
ljenje v pragozdih, se loti pogosto po-
sebna bolezen, domotožje, tako da postane-
nejo slabe volje, so razdražljive in dosti-
krat nočejo več jesti, tako da slednjič po-
ginejo. V Ameriki so pričeli misliti na to,
kako naj jih ozdravijo. Pričeli so jim de-
lati poseben sanatorij, ograjen del divjega
pragozda, v katerega spustijo bolno žival,
da začne zopet živeti po svoji naravi in se
ji povrne zdravje. Tudi so napravili tako,
da žival vzame plen na svoj način in ga
raztrga. V ta namen so nagatili kožo an-
tilope z mesom in jo nastavili. Prvi po-
skus so napravili s štiriletnim na domo-
tožju bolnim levom. Takoj se je spreme-
nilo njegovo obnašanje, rjul je, planil na
umetno napravljeno zebro, raztrgal jo in
ni opazil zvijače. V enem tednu je bil lev
zdrav. Tudi drugi poskus s tigrom se je
obnesel izborno.

s **Tobak cenejši.** Cene tobaka so pad-
le v Sofiji od 45 na 20 levov za 1 kg.

s **Iz tistih časov.** Podelitev bronaste
svetlinje za zasluge pri Rdečem križu je
spremljalo tole besedilo: Jaz Franc Salva-
tor, cesarski princ in nadvojvoda avstrijski,
kraljevi princ ogrski, češki itd. itd.
Njegovega cesarskega kraljevega apostol-
skega Veličanstva general konjenice in
imejtelj huzarskega polka št. 15, vitez reda
zlatega runa, velikega križa kraljeve ogr-
ske krone sv. Štefana itd. itd., podeljujem
od Njegovega cesarskega kraljevega apo-
stolskega Veličanstva kot najpresvitljjšega
in najvišjega imejtelja častnega znaka za
zasluge za Rdeči križ v monarhiji kot naj-
višji prenešen krog delovanja strežnici po
poklicu M... B... kot v priznanje za po-
sebne zasluge za vojaško sanitetno po-
strežbo v vojni bronasto častno svetinjo
Rdečega križa z vojno dekoracijo. V potr-
dilo sem dal izvršiti z mojim lastnim pod-
pisom podpisano diplomu. Dano na Dunaj,
dne 26. oktobra 1918. Franc Salvator.

t **Novo podrobnosti o smrti lorda Ki-
tchenerja.** Zelo zanimive podrobnosti o
smrti lorda Kitchenerja pripoveduje v
»Manchester Guardianu« neki angleški
častnik. Kitchener se je odpravil na pot na
ladji »Hamshire« dne 5. junija 1916, štiri
dni po bitki pri Jutlandiji, v kateri je ladja
»Hamshire« uničila eno nemško križarko in
eno podmornico. Bilo je ob petih popoldne.
Ko je ladja zapustila luko z osemsto mož-
mi na krovu, je divjal najstrašnejši vihar,
kar sem jih sploh kdaj doživel v teh kra-
jih. Ladjo »Hamshire« sta spremljala dva
torpedna rušilca, ki pa sta se morala prav
kmalu vrniti v luko, ker se nista mogla
ustavljati silovitemu orkanu. Vsa okna na
kajutah so bila trdo zaprta, ker so velikan-
ski valovi neprestano prelivali ladjo. Okrog
osme ure zvečer se je dogodila močna
eksplozija, na kar so vse luči na ladji

ugasnile, kar je seveda močno delovalo na
to, da je zmeda na ladji postala še večja
in strašnejša. S svojim tovarišem sem po-
hitel na krov in sem v temi, ki je vladala,
ter med krikom popotnikov, ki se je me-
šal s tuljenjem viharja, skušal odtrgati re-
šilni pas, kar se mi pa ni posrečilo. Ne-
mogoče je bilo odvezati rešilne čolne, ki
bi nam pa tudi, kakor smo mislili, ne mo-
gli mnogo pomagati, ker bi jih valovi me-
tali kakor orehove lupine. Slednjič se nam
je s pomočjo mornarjev vendar le posreči-
lo rešilne čolne odvezati in smo poskakali
vanje. Razen nas je bilo še kakih osemde-
set mož v čolnih. Lorda Kitchenerja ni
bilo nikjer videti. Menil sem, da je v čolnu,
ki se je že prej bil spustil v vodo in čigar
obrisi so izginjali v temi. Precej nato je
»Hamshire« utonila v valovih. Med prvo
eksplozijo in njenim potopom je minilo
kvečjemu pet minut. Slednjič smo se pri-
bližali rešilnemu čolnu, kjer smo upali, da
se nahaja lord Kitchener. Jaz sem zavpil
na posadko, naj nam pove, ali je vojni mar-
šal morda pri njih. Zankali so, in tedaj
sem vedel, da je lord Kitchener moral uti-
niti v valovih. Drugi so zopet trdili, da so
ga videli, kako je z vso močjo skušal ulomi-
niti vrata, ki so vodila iz kajut na krov in
ki so bila, kakor sem že omenil, zaradi ve-
likanskega naliva valov trdo zaprta; to se
mu seveda ni posrečilo. Možno je tudi, da
se lord Kitchener zato ni mogel rešiti, ker
so čolni mogli sprejeti samo malo oseb. Iz
čolna sem opazil, da so se na krovu ob-
upno borili za prostorček v čolnu. Naš
čoln je blodil pet ur na valovih, dokler nas
ni slednjič voda po srečnem naključju vrgla
na skalnat otok, čigar ime sem pozabil. Iz-
med velikega števila tistih, ki so se naha-
jali v našem čolnu, jih je mnogo voda od-
nesla, in sem in tja so se slišali smrtni
klici teh nesrečnikov, ki se niso mogli
ustavljati navalu valov. Še vedno je bilo
tako temno, da nismo mogli videti prsta
pred nosom, kar je naš obup in strah sve-
da le še zviševalo. Bilo je ob pol štirih
zjutraj, ko smo prispeli na varno. Samo
štirje možje so prišli živi na otok. Ribiči so
poskrbeli za nas. Spravili so nas v koč-
ter nam dali suhe obleke in hrane. Izmed
vseh ljudi, kar jih je bilo na krovu »Ham-
shire«, jih je samo dvanajst preživelo ne-
srečo. Od moštva drugega rešilnega čolna
sta preostala samo dva in šest od tretjega
rešilnega čolna, katerega je voda vrgla na
suho dve ali tri milje od tistega mesta,
kjer smo se rešili mi. Razen mene ni ostal
živ noben častnik z ladje. Govorice, da
lord Kitchener ni utonil pri potopu »Ham-
shire« in da se bo nenadoma zopet prika-
zal, so smešne. Gotovo je, da je poginil z
večino drugih, ki so bili na nesrečni ladji.
Prav tako se mi tudi gotovo zdi, da ta po-
nosna ladja ni bila torpedirana, marveč da
je zadela ob mino in se na ta način potopila.

s **Ludovik Viktor.** To je bil brat
Franca Jožefa, in malokdo je vedel zanj.
Spominjam se, da je moj ded dejal več-
krat, da »igra strica« na Dunaju. Morda bi
bilo bolje, da bi vedeli o njem več kot o
njegovem bratu, ki ga je celo pregnal iz
dvora. Ludovik Viktor je ostal neoženjen,
ljubil je umetnost in je predsedoval raz-

nim društvom ter obiskoval vse umetniške razstave. Umril je te dni nagle smrti, s Sum roparskega umora. V včerajšnji številki smo poročali o izginolem dečku Turku in o vojaku Biehaska, pri katerem so našli dečkov voz in konje. Dognalo se je, da je dečka umoril in oropal imenovani vojak sam. Biehaska je sin nekega trgovca in ima to opravilo, da kupuje živež in ga vozi na Dunaj. Nositelj vojaške uniforme nima pravice, tudi ni služil nikdar aktivno. Izpovedal je takole: Dne 17. t. m. se je podal na kupčijo. Po poti se mu je pridružil tudi neki 35 letni vojak, ki je hodil po istih opravkih. Prišla sta do mlina, da bi kupila žito. Pred mlinom je stal naložen voz in izvedela sta, da ga bo peljal neki deček. V tem je stopil vojak do njega in mu pošepnil, da se lahko naredi dečka »mrzlega«, voz pa vzame. Biehaska ni odgovoril, ta pa je šel iz hiše in izginil. Ko se je deček odpeljal, se je vsedel Biehaska na voz in se peljal z njim. Pred krajem Trautmansdorfa pa je na nekem križpotju stal oni vojak zopet na cesti in čakal. Biehaska je šel z voza, oni vojak pa je šel poleg voza. Naenkrat je pretresel ozračje strel: vojak je bil ustrelil na nič slutečega dečka na vozu. Zadet je bil v glavo in na mestu mrtev. Biehaska je pomagal dvigniti dečkovo truplo in je zavleči proč. Vojak pa mu je rekel, raj pelje voz dalje, da že pride za njim. — Ta izpoved pa se je zdela zelo neverjetna in po dolgem tajanju je Biehaska izpovedal med jokom, da je on umoril dečka. Izpovedal je, da je sedel na vozu poleg dečka na žaklju moke in ga ustrelil v glavo, ko sta bila na samoti. Truplo se je skotalilo na tla, nakar ga je zavlekel na polje in vrgel v jarek. Nato se je peljal na Dunaj. — Truplo dečkovo so našli na označenem mestu.

Rumunski denar, izdan od nemške države, kupujem. Ulica stare pravde št. 8. Zadnje nadstr. od 4. do 6. ure popol. 462

Postelino in namizno perilo, lepo novo, se proda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 511.

Aprovizacija.

a Krompir na rdeče izkaznice A. Stranke z izkaznicami ubožne akcije, znamenovanimi s črko A, dobe krompir v četrtek, dne 23. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti po naslednjem redu: od 8. do 9. št. 1 do 90, od 9. do 10. št. 91 do 180, od 10. do 11. št. 181 do 270, popoldne od 2. do 3. št. 271 do 360, od 3. do 4. št. 361 do 450, od 4. do 5. št. 451 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja, kg stane 30 vin.

a Nasoljene kumarce za I, II, III. in IV. uradniško skupino. Stranke I, II, III. in IV. uradniške skupine dobe nasoljene kumarce v četrtek, dne 23. t. m., pri Mühleisnu. Določeni je ta-le red: I. uradniška skupina: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do konca. II. uradniška skupina: popoldne od 2. do 3. III. uradniška skupina: od 3. do 4. IV. uradniška skupina od 4. do 5. Vsaka stranka dobi lahko pol kg, kar stane 30 vin.

a Sol se nakazuje strankam samo v ponedeljkih, sredah in petkih v mestni posvetovalnici od 9.—12. ure dopoldne.

a Prodajalci sladkorja se vabijo, da se zglase zanesljivo v petek, dne 24. in v soboto, dne 25. januarja v sladkorni centrali pri gosp. ravnatelju Lilleg-u radi nakazila sladkorja.

a Prodajalci sladkorja. Od ponedeljka dne 27. januarja do vštete petka 31. januarja se dobi na vsako sladkorno izkaznico za januar še po en kilogram sladkorja, ki stane 3 K 20 vin. Kdor bi sladkor dražje prodajal, bo strogo kaznovan. To velja tudi za tiste, ki bi skušali prodajati sladkor dražje pod roko.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.

Bilo je tiste dni, ko smo prepevali po ljubljanskih ulicah »Lepo našo domovino« in »Hej Slovani«. Tiste dni je bilo, ko smo posedali po gostilnah in praznovali svoje osvobojenje z vinom do mere in čez mero. Vsi smo bili pijani, nekateri veselja, drugi veselja in alkohola, tretji pa so naročali samo litre, češ, sedaj smo svobodni in svoboda je treba zaliti, da prospeva.

In svobode je bilo res veliko. Vojaški konji so se pasli v trumah po ljubljanskih deteljščih in mladi ozimini, sestradani in invalidni kopitarji so promenirali po ljubljanskih ulicah, po Tivoli pa so rigali osli, menda tudi vsled osvobojenja, vprašal jih nisem po vzroku njih veselja. Najbolj so pač razumevali svobodo ljudje. Šli so celo tako daleč, da v splošnem vpitju niso več razločevali, kaj je moje in tvoje, in če je kdo v razigranem veselju in bratski ljubezni vsekaj koga za desno uho, mu je drugi v imenu svobode priložil tri klofute po levem licu.

Bili so veliki dnevi, ki so našli mnogo majhnih ljudi.

In v tistih dneh, resnih in veselih, smešnih in žalostnih, sem šel na pot, da vidim in slišim, kakšne pojme imajo ljudje onstran naših mej o svobodi mladega naroda.

Bilo je 14. novembra, ko mi je dr. Jože J. — bilo je ravno pri kosilu — zagrozil, da moram v tujino — kot kurir.

»Torej ti greš,« je rekel, »boš videl, dobro se ti bo godilo in ne boš se kesal.«

Izgovoril sem si eno uro za premislek, kajti težko se je po štirih letih ljubljanskega zavora spoprijazniti kar meni nič tebi nič z dolgim, negotovim in nejasnim potovanjem, ki mi je že od daleč dišalo po pustolovstvu in karabinijerih.

Obljubil sem dr. Jožetu, da mu svoj sklep povem čez eno uro v kavarni, in sem odšel.

Ko sem ga zopet srečal, je vedel povedati še mnogo več o interesantnem potovanju.

»Pomisli,« mi je rekel, »videl boš Italijo, Švico, Francijo, to je za sedanje razmere vendar nekaj posebnega. Torej pojdi, ne bo ti žal.«

In rekel sem, da grem, pa je bilo konec našinega pogajanja.

Pripravil sem še isti dan vse najpotrebnejše za svojo pot. Zmetal sem v kovček nekaj perila, nekaj gumbov, sukanca, šivank, in prtljaga je bila gotova.

Nato sem letal od fotografa do fotografa, da dobim za svojo legitimacijo primerno človeško podobo. Hitri fotograf v Tivoli je imel zaprto svojo botego, v Prešernovi ulici so bile tudi že izginile roparske slike nekaterih bitij, ki so se dala tam ovekovečiti. Povsod zastoj. Proti večeru se mi je končno posrečilo dobiti moža, ki me je blagovolil »gori vzeti« z oblubo, da bodo figure v dveh dneh gotove.

In govorilo se je tisti večer, da odpotuje drugi dan komisija za finančne in gospodarske »stvari« v Švico, če pa treba, še dalje, celo v Pariz. Rekli so, da je neobhodno potrebno, da se uredi vprašanje naše valute, pripovedovali so, da si moramo zasigurati kruha, moke in takih reči, češ, da je brez hrane zelo težko živeti. Menili so tudi, da naš denar v tujini ne velja bogve koliko, in je treba, da nam slavna komisija pridobi nekoliko kredita na zunaj. Mene so prijazno povabili, da potujem z njimi kot kurir, človek, kakršnih prej nismo velikokrat rabili, in tudi ime ni bilo v navadi. A tiste dni je bilo ime v modi in je donelo nekam oficielno, skoraj bi rekel, diplomatsko. Rad priznavam, da mi je tudi beseda »kurir« pripomogla do sklepa, udeležiti se interesantnega potovanja. Kdo pa danes ni samoljuben in komu se ne trese srce veselja, če ga kdo zove vladnega kurirja? Fejtebodi, samoljubje, sram te bodi, Peter, tvoje slabosti!

Odkrito povem, da mi je bilo tedaj več samo za besedo »kurir«, kakor za vse posle, ki sem jih imel kot kurir opraviti. Zdel sem se sam sebi kot grški hemerodrom, ki je tekkel z Maratona v Atene, le to razliko sem si predstavljal med menoj in njim, da je on brusil svoje lastne podplate, jaz pa bom dremal in se lepo pretezal vsaj v drugem železniškem razredu.

Prav malo sem spal ono noč. Nisem se bal potovanja, saj sem že v mirnem času prenoval vse one kraje, katere so mi gospodje od komisije omenili, da jih obiščemo. A slutil sem, da bo marsikaj šlo drugače, kot si ti gospodje predstavljajo. Neprilicne slutnje sem imel, da bo pot dolga in težka. Kakšna ravno bo, tega nisem vedel, saj drugače bi bil zopet izpraznil svoj kovček in bi bil kratkomalo ostal doma.

Zmenili smo se, da se drugi dan dobimo tu in tu, pred hišo gospoda ravnatelja Ivana, kjer nas bo čakal avtomobil, da nas »potegne« do Reke. Čudno lepo sem si predstavljal to vožnjo, ki se mi je zdela nehoté edino sigurni del našega potovanja. Gledal sem dolge, bele ceste preko šip, gledal sem ljudi, ki hodijo brzih korakov ob konfinih in se zavijajo pred mrazom v plašče, nam pa je v zaprtem vozu prijetno gorko, naravnost zaspano. Pa zakaj si ne bi predstavljal tako, saj so gospodje od komisije pripovedovali tako lepe reči, da sem jim moral vsaj za to kratko pot verjeti.

A priti je moral vse tako, kot ni nihče pričakoval, in ravno zato se mi zdi vredno, da opišem to svojo pot. Če se bo komu zdela zanimiva, ni to zasluga moje-ga peresa in tudi ne udeležencev komisije, ampak edino razmer, v katerih smo potovali. (Dalje prih.)

Ugrabljena dediščina.

Kriminalen roman. Napisal Rihard Dallas.

(Dalje.)

Mislil sem tudi pripomniti, da še ni popolnoma jasno, če je Winters res kriv in da bom verjel šele tedaj, če bom izvedel, kam je izginil denar. Pa sem se spomnil na zaničljiv posmeh od onega večera, ko sem zastavil podobno vprašanje glede plašča, zato sem raje trdo molčal. Vendar sem vprašal nadzornika, kako misli on, da so izginili trije bankovci.

On me je čudno pogledal in dejal vljudno, da jih je Hvajt del najbrž v žep plašča, ki ga je pustil pri gospodični Stantonovi.

»Toda,« sem dejal, »jaz nisem slišal, da bi bili denar našli tam.«

»Res je,« je odvrnil; »lastnica hiše bo rekla, da je bil denar tam. Mislim, da ga ima kdo izmed stanovalcev...«

Zaprosil sem, da me pustijo govoriti z Wintersom, da ga opozorim na obrambo. To so mi dovolili, nakar smo se razstali. Pred vratni sem prosil Milesa, naj me spremlja do temnice.

Hotel sem ga vprašati nekatere stvari, ki se mi niso zdele še popolnoma jasne.

Prvo sem pomislil na zgodbo s plaščem. Če bi se dokazalo, da ga je nosil Hvajt, ko je šel iz hiše ono noč, bi bila Wintersova krivda skoraj dokazana.

Po zrelem razmišljanju sem prišel do zaključka, da bo najbolje, če pridobim detektiva za moje misli. Hotel sem osredotočiti njegovo zanimanje na dejstvo, da je bil nekdo drugi na stanovanju gospodične Stantonove, če je Hvajt, ki je šel domov, imel svoj plašč.

Videl sem, da je Miles razumel trditev, pa sem dejal:

»Vreme je bilo deževno. Če bi se bil Hvajt vrnil brez plašča, bi se videlo na njegovih obleki. Kaj mislite o tem?«

»O tem, kar ste rekli, sem razmišljal tudi jaz. Pregledal sem pokojnikovo obleko, a nisem našel sledu, da bi jo bil kdo nosil po slabem vremenu. Ne verujem, da bi bil ono noč Hvajt zapustil hišo brez tega ali onega proti dežju. Pregledal pa sem tudi dežnik, ki je stal za vrati.«

Vprašal sem ga, če je imel Hvajt dežnik, ko ga je videl stražar, pa je dejal, da je imel razpet dežnik.

Po kratkem molku je dejal:

»Ko sem pregledal plašč in dežnik, sem pregledal rumene lakaste čevlje. Bili so suhi. Poiškal sem gumaste galoše. Bile so suhe. Vendar se ni moglo še nič dokazati.«

»Ali,« sem dejal, »kakšen pomen more imeti to vprašanje? Hvajt je šel tisto noč iz hiše; stražnik ga je videl.«

»Da, stražnik je mislil, da ga je videl, a stražniki se pogosto motijo.«

»Bojim se, daimate prav, Miles,« sem dejal, »ko pravite, da se je stražnik motil in da Hvajt ono noč ni odšel iz hiše. Recimo, da se stražnik moti glede onega človeka, a radi plašča se ne moti, ker ga je gotovo odnesel kdo na stanovanje Stantonove. A kdor je nosil plašč, ta je nosil

tudi kapo, ki je spadala k plašču in ki jo je stražar tudi videl. Pa kako, da je bila naslednji dan kapa zopet v sobi? Moral se je zopet vrniti ta, ki jo je bil odnesel.«

Miles je pokimal v znak odobravanja.

»Radi tega,« sem končal, »je nosil kapo Hvajt, ker bi se nihče drugi ne bil po umoru več vrnil v hišo.«

»Tako je,« je dejal Miles. »Jaz nisem mislil na kapo.«

»Jaz tudi trdim,« sem pristavil, »da on po povratku ni imel samo kapa, ampak tudi plašč, ki ga je potem odnesel kdo drugi na stanovanje Stantonove.«

»Poslednja trditev se mi zdi prava,« je dejal detektiv. »On se je lahko vrnil s kapo, a brez plašča.«

»Bomo videli, kdo ima prav,« sem dejal. Nato smo molčali o tem in krenili do kaznilnice. Bila sva puščena pred ravnateljja, s katerim sva govorila. Na mojo prošnjo je dal privedi Wintersa iz celice v našo sobo.

Bil je skrušen. Dal sem mu roko in mu predstavil Milesa. Težko se je spustil na stol in me vprašal nenavadno, če verujem, da je on umoril Hvajta.

Nisem mu odgovoril naravnost. Dejaj sem, da sem prišel, da slišim njegovo mnenje. —

Po kratkem razmišljanju je dejal: »Ni sem ga umoril, niti ne vem kaj povedati o njegovi smrti, a vse, kar so pričje govorile proti meni, je resnica. Oni večer sem šel k njemu, da ga prosim denarja. Pil sem pil in porabil denar. Vedel sem, da mi ga bo Artur dal, samo, če govorim z njim. Tako sem prišel do njegove hiše in pogledal skozi okno, če ima družbo, ali če je sam. Videl sem ga, da spi na divanu, ali je bil že morda mrtev, — tega ne vem.«

Winters je umolknil za trenutek, da se oddahne in nadaljeval: »Hotel sem potegniti za zvonec, ko sem zapazil stražnika, da me opazuje. Ker je bilo pozno, nisem hotel čakati, odšel sem. Čez nekaj časa sem se vrnil, in ko sem stopil v hišo, sem našel v veži bankovec za petdeset dolarjev. Spravil sem ga v žep in tekel do igralnice, kjer sem bil pustil prijatelja.«

»Ostalo vam je znano,« je dejal. »Izgubil sem denar, šel domov in se vlegel k počitku. Drugi dan sem bral o Hvajtovem umoru in hitel na njegovo stanovanje, da ga še enkrat vidim. Toda, ne vem, ali sem bil tako nervozen, ali bolan, da se nisem upal napraviti tega. Vrnil sem se domov.«

Zopet je umolknil. Mislil sem, da je gotov s svojim pripovedovanjem, pa je zbral misli in dejal: »Ne morem se spominjati natančno, kaj sem delal, ko so me zgrabili. Nisem mogel misliti, da me more kdo obdolžiti tega zločina.« Umolknil je, misleč, da bo kateri pripomnil kaj, ko je videl, da ne govorimo, je dejal: »To je vse, kar vem.«

Ko je umolknil, me je pričel gledati z radovednim, prosečim pogledom. Jaz sem molčal; nisem vedel, kaj naj rečem. Nje-

govo enostavno in preprosto pripovedovanje se mi je zdelo verjetno. Toda videl sem, da sam nima dovolj dokazov za nedolžnost.

Kaj sem hotel reči temu človeku, ki me je prosil za brambo in uteho? Vse, kar je povedal, je govorilo proti njemu. Ali kdo ne taji svoje krivde?

Pogledal sem Milesa, da mi priskoči na pomoč, pa bil je zamišljen in je gledal skozi okno.

Nazadnje nisem mogel prenesti tega molka. Položil sem Wintersu roko na ramo in dejal, da verujem njegovemu pripovedovanju in mu bom pomagal, če bo mogoče. Prijel me je za roko in se zahvalil, žarek upanja mu je šinil v lica.

Vprašal sem ga, če ve za katerega odvetnika, ki bi mu poveril obrambo. Pomislil je in zanikal.

»Ne,« je dejal žalostno. »Nimam ne prijatelja, ne denarja. Kako naj vzamem odvetnika?«

»Vi imate denar,« sem dejal. »Artur Hvajt vas je imenoval svojim glavnim dedičem.«

»Artur me je imenoval za dediča?« je dejal začuden, a brez razburjenosti.

»Da,« sem dejal. »In ker sem izvršitelj oporoke, dobil bom za vas odvetnika.«

Molčal je, jaz sem dejal: »Če je kaj treba, recite meni.«

»Ničesar ne potrebujem. Drago bi mi bilo, če bi me prišli kdaj obiskat. Tako dolgočasno je.«

Obečal sem mu, dal mu roko, kar je napravil tudi Miles in razšli smo se. To pot nisem mogel več storiti.

Ko so se zaprla težka vrata za nama in sva bila na solčni ulici, sem se oddahnil; pa bilo mi je žal tega človeka v zaporu.

Molčala sva dolgo časa. Nazadnje sem prekinil molk jaz in vprašal Milesa, kakšen utis je napravilo Wintersovo pripovedovanje nanj.

»Ne da se mu pomagati, če se ne zastikne drugače, a mislim, da je govoril resnico.«

»A kaj naj začnemo zdaj?« sem vprašal? »Vi ne boste več zbirali dokazov proti njemu?«

»Ne, dokler ne bo potrebno. Storil pa bom vse, da razjasnim to stvar. To je edino sredstvo, da se mu pomaga, če je nedolžen.«

»Tedaj se moram nasloniti na vašo pomoč.« Rekel sem mu, da treba preiskati najprej, kam so šli ukradeni bankovci. Obljubil mi je.

Pri tem pa se je nasmehnil. »Bojim se, da jih ne bom našel zelo hitro. Če imate čas, pojdite z mano, boste videli, kako se doseže cilj z iznenadenjem.«

»Kam greste?« sem vprašal.

»Do Beline Stantonove. Radi manjkajočih bankovcev.« Poklical je voz, se vsedel in jaz za njim.

(Dalje.)